

Vad händer när man slår samman sjukhus?

Louise Bringselius forskar om fusioner och organisationsförändring

Itt nytt KEFU-finansierat forskningsprojekt undersöker Louise Bringselius de organisatoriska utmaningar verksamheterna utsätts för när sjukhus slås samman. I studien behandlas sjukhus-sammanslagningarna i Stockholm, Göteborg och Lund-Malmö.

– Det är ett högaktuellt ämne och förhoppningsvis kan min studie bli ett avstamp för vidare forskning, säger Louise Bringselius. Min studie kommer till stor del att bygga på kvantita-

tiva data. Detta är ett en fråga väldigt många har åsikter om och som väcker starka känslor och just därför är det viktigt att ha så mycket fakta som möjligt för att få en bild av helheten.

Louise Bringselius har länge intresserat sig för fusioner av offentliga organisationer. Hennes doktorsavhandling behandlade Riksrevisionens tillblivelse och hon har även i sin fortsatta forskning intresserat sig för Riksrevisionen. Hon deltar också i ett stort forskningsprojekt om Försäkringskassan och reformarbetet efter sammanslagningen till en myndighet 2005.

– Även i fallet Riksrevisionen var det viktigt med kvantitativa data. Här var det tydligt att det fanns ett stort

Ekonomikurs för primärvårdschefer

Med införandet av vårdvalsmodeller har konkurrensen ökat inom primärvården ökat, något som ställer nya krav på de offentliga vårdenheterna. KEFUs kurs "Ekonomi för icke-ekonomer" har nu skraddarsyts för att hjälpa deltagarna att möta dessa krav.

KEFU har tidigare gett denna kurs med huvudsakligt fokus på ekonomistyrning och organisation. Nu har en första omgång av kursen getts där även marknadsföring ingår, något som uppskattats mycket av deltagarna. Kursen kommer nu att ges i sin nya utformning ytterligare ett par gånger under våren och hösten.

– Det är en kurs som framförallt vänder sig till verksamhetschefer och andra chefer inom primärvården i Region Skåne, både på central nivå och på vårdcentraler, berättar Jon Bertilsson, universitetslektor vid företagsekonomiska institutionen och den som hållit i den nya omgången av kursen.

Målet är att hjälpa vårdenheterna att bli mer markandorienterade och att organisera sig mer resurseffektivt så att skattemedlen används så effektivt som möjligt.

– Det har tagits emot mycket positivt och medverkande läkare och andra deltagare har varit bra på att lyfta fram olika problematiker i diskussionerna. Mycket handlar om att lyfta fram vilken vård som efterfrågas istället för vilken vård som produceras. Samt hur man får en hög kvalitet i tjänsteförändring och att tillhandahålla olika strategiska verktyg, säger Jon Bertilsson.

Vad händer när man....	1
Ekonomi för primärvårdschefer	1
Högst personligt	2
KEFU-stipendiat	3
Inköpsutbildning	4
Kurser och seminarier	4

(forts sida 3)

Högst personligt:

Den svenska regionfrågan – fortsättning följer...

Jörgen Johansson
Docent
Statsvetenskapliga institutionen

Det har varit tyst ett tag kring regionfrågan. Efter Ansvarskommitténs slutbetänkande 2007 har frågan legat på sparlåga ett tag. Visserligen har riksdagen beslutat att permanenta försöken i Skåne och Västra Götaland och dessutom har Halland och Gotland erhållit regionkommunens status, men i övrigt har det rätt stiltje.

Nu verkar det som om att vi kan se en upptakt av nya aktiviteter i frågan.

För det första har regeringen tillsatt en utredning som ska se över den statliga förvaltningen på regional nivå och utredaren, Mats Sjöstrand, talar exempelvis om att det i framtiden kommer att bli en minskning av antalet länsstyrelser.

För det andra har initiativ och aktiviteter på olika håll i Sverige vaknat till liv för att åstadkomma nya och större regionkommuner.

I en debattartikel på DN-debatt (den 9/3 2011) lägger tre av regionpolitikens före detta tungviktare (Roland Andersson (S), Kent Johansson (C) och Jerker Swanstein (M)) fram ett eget förslag till en ny regionindelning med åtta regioner. Sjöstrand har klargjort att om hans utredning ska kunna väga in sådana nya regionbildningar krävs det att konkreta överenskommelser finns klara redan under innevarande år.

Oavsett hur det nu går med detta är det inte en orimlig tanke att det är regionkommunen som kommer att

vara den mest troliga organisationsformen på regional nivå i framtiden. Ett kännetecknande drag i den svenska regionaliseringen under de senaste 15 åren har varit att det är kommunerna som flyttat fram sina positioner.

När regionfrågan fick en renässans i svensk politik i samband med det svenska inträdet i EU inspirerades debatten av slagordet om ett *Regionernas Europa*. Det var regionerna, och EU, som skulle spela huvudrollen. Nu, 20 år senare, talar man hellre om att regionerna ska bli till en *Kommunernas Region*.

I Sverige har kommunerna kommit att intressera sig alltmer för olika omvärldsfrågor. I Skåne och Västra Götaland har kommunerna kommit, om än på olika sätt, att alltmer intensivt institutionalisera sina relationer till regionen och ett annat uttryck för framväxten av en Kommunernas Region är att kommuner över hela landet kommit att aktivera sig i de regionala utvecklingsfrågorna genom att bilda kommunala samverkansorgan.

Regionfrågan är i detta avseende ett tecken i tiden. Den har visat på att den kommunala självstyrelsen är inne i en intressant förändringsfas. Kommunernas beroende till statsmakten är visserligen fortfarande stort men kommunerna kan också genom ett aktivt utbyte med bland annat regionen skapa nya resurser och därmed ytterst vidga självstyrelsegraden.

Ännu är konturerna av det som är en Kommunernas Region tämligen oskarpa.

Det är mycket som kommunerna har att göra för att institutionalisera sina kontakter med omvärlden och med regionnivån. Det handlar t.ex. om att kommunpolitikerna i allt högre måste inta en roll av att vara regionpolitiker, det handlar om att utveckla demokratiska fora för förankring och dialog rörande kommunpolitikernas agerande på den regionala arenan och det handlar om att de politiska partierna måste engagera sig mer aktivt än vad som hittills varit fallet.

Jag menar att även samhällsforskningen är i behov av att samla sig kring ett större forskningsprogram rörande dessa frågor.

Kunskapsläget om hur den kommunala självstyrelsen förändrats genom tillväxten av flernivåberoenden och till framväxten av nya regionkommuner är ännu svagt. Jag menar att det behövs nationellt samordnade projekt för att utveckla komparativa studier mellan olika regionkommuner och för att organisera praktikernära följeforskning för att på nära håll analysera regionprocessernas utveckling. Ett samlat program för forskning om de nya regionkommunerna skulle utformas flerdisciplinärt och med avsikten att göra internationella jämförelser.

Jörgen Johansson
Docent
Statsvetenskapliga institutionen
Lunds universitet

(forts från sida 1)

motstånd från personalen när den nya myndigheten skulle skapas, något som gärna viftades bort med att det bara rörde sig om ett fåtal kverulanter som hade invändningar. En attitydundersökning visade dock en helt annan bild, nämligen det faktiskt bara knappt 10 procent av medarbetarna som hade förtroende för ledningen.

De sjukhussammanslagningar som genomförts under senare år, inte minst den mellan sjukhusen i Lund och Malmö har också mött stort motstånd, inte minst från de berörda professionerna.

– En viktig aspekt är huruvida sammanslagningarna medför de ekonomiska synergieffekter man eftersträvat. Erfarenheterna från andra fusioner är inte särskilt goda. Det som typiskt händer vid en fusion är att personalomsättningen ökar och att många av de mest kompetenta medarbetarna lämnar verksamheten, något som i slutändan blir väldigt kostsamt.

För att förstå motståndet vid fusioner använder Louise Bringselius bland annat modeller från etikforskningen.

– Mycket av motståndet vid sådana här sammanslagningar beror på att medarbetarna upplever att ledningen inte arbetar på ett moraliskt riktigt sätt. Det är väldigt viktigt att ha medarbetarna förtroende genom hela förloppet. Men när man tittar på hur fusionerna hittills har genomförts i offentliga förvaltningar kan man tyvärr konstatera att man ofta arbetat på ett sätt som strider mot erfarenheterna i fusionsforskningen. Historien visar att det är oerhört svårt att lyckas med fusioner, säger Louise Bringselius.

Resultaten av forskningsprojektet kommer att presenteras under nästa år.

KEFU-stipendiat forskar om vårdvalet

Anna Häger Glenngård

Anna Häger Glenngård, doktorand vid företagsekonomiska institutionen på Ekonomihögskolan i Lund tilldelades förra året KEFUs licentiatstipendium för forskning inom det kommunalekonomiska området. Hennes avhandlingsarbete handlar om effekterna av att införa vårdval i Sverige.

– Min forskning är inriktad på vilka effekter vårdvalsreformen får för befolkning och vårdgivare samt vilka konsekvenser vårdvalet får på primärvårdens organisation och styrning, säger hon.

Anna Häger Glenngård har varit anställd på IHE (Institutet för Hälso- och Sjuvårsekonomi) i 8 år och har där arbetat med en rad olika projekt. Nu är hon tjänstledig på halvtid från IHE för att på resterande halvtid arbeta på sin avhandling. Som handledare har hon Anders Anell, tidigare vd för IHE och Gert Paulsson.

Hon deltar sedan ett halvår i forskningsprojektet ”Vårdval i primärvården” som involverar flera andra forskare vid såväl Ekonomihögskolan som Medicinska fakulteten vid Lunds universitet.

En studie om befolkningens val genomfördes under 2009 och 2010 med hjälp av data från en befolk-

ningsenkät i Skåne, Halland och Västra Götaland och de preliminära resultaten presenterades vid ett KEFU-seminarium förra året.

– Det framkom bland annat att folk faktisk väljer i ganska stor utsträckning. Drygt 60 procent valde aktivt antingen att stanna kvar hos sin nuvarande vårdgivare eller att gå till en ny vårdgivare. Det visade sig också att befolkningen i stor utsträckning får sin information från den vårdgivare man väljer i stället för att aktivt söka informationen från de olika andra källor som erbjuds.

Just nu arbetar Anna Häger Glenngård med en studie om vad sådant som vårdgivarens storlek, patientgrupp, besöksfrekvens, ägandeform (privat/offentlig, kedja/enskild vårdcentral), och om vårdgivaren är nyetablerad eller ej betyder för patientupplevd kvalitet och för vårdgivarens ekonomi. Resultaten ska presenteras i ett par vetenskapliga artiklar som publiceras i början av nästa år.

– Här vill vi bland annat undersöka om det går att identifiera något systematiskt samband, till exempel om det möjligen visar sig att stora enheter har bättre ekonomi eller om mindre enheter kanske ger en bättre upplevd kvalitet.

Nytt från KEFU-Skåne utges av Rådet för kommunalekonomisk forskning och utbildning i Skåne

Ansvarig utgivare:

Stig Ålund, ordf KEFU

Redaktion:

Mats Brangstrup (red), Ulf Ramberg,

Mikael Hellström

Adress:

KEFU, Institutet för ekonomisk

forskning, Lunds universitet

Box 7080

220 07 LUND

tel: +46 46 222 49 60

e-post: KEFU@kefu.se

Upplaga: 5 100 ex.

Tryck: Grahns, 2011

V.g. meddela ev. adressändring till
KEFU-Skånes sekretariat
E-post: kefu@kefu.se, fax: +46 46 222 42 16

Ny kurs behandlar inköpsstrategier

Till hösten startar LUCE, *Lund University Commissioned Education*, en distansutbildning på halvfart om inköpsstrategier i företag och förvaltning. Kursen ger 7,5 högskolepoäng och deltagarna träffas vid fyra tillfällen under utbildningens gång.

Huvudansvarig lärare är Ola Mattisson. Dessutom medverkar Hans Knutsson och Anna Thomasson. Alla tre ingår i KEFUs resursnätverk och är välkända för *nytt från KEFUs* läsare.

Utbildningen ger en introduktion till inköpsverksamhet i såväl privata företag som i offentliga verksamheter och består av tre moment med tillhörande examinationsuppgifter: en litteraturstudie med efterföljande tentamen, en fallstudie av en specifik problematik i valfri organisation och slutligen en individuell litteraturstudie inom ett område som deltagaren väljer själv.

– Det är en utbildning som vänder sig till alla som har erfarenhet och intresse av inköpsproblematik och förhoppningen är att få en mötesplats där deltagarna kan utvecklas och stödja varandra, säger Ola Mattisson.

Den första av de fyra utbildningsdagarna är den 16 november 2011 och den som är intresserad kan kontakta LUCE via e-post info@education.lu.se

Seminarier våren 2011

KEFU-dagen

Offentliga upplevelsedrömmar

– Om det offentliga roll i upplevelseindustrin

Tid: Tisdag den 14 juni kl 10.00 - 15:30

Plats: Crafoordsalen, Ekonomacentrum, Tycho Brahes väg 1, Lund

Medverkande:

Rolf Jensen, författare till "The Dream society" och fd vd för det danska Fremtidsinstitutet samt grundare av Dream Company A/S, *Peter Aronsson*, professor i historia vid Växjö universitet och i Historiebruk och kulturarb vid Linköpings universitet, *Lars Härstedt*, kulturchef Hässleholms kulturhus, *Johan Wester*, humorentreprenör, *Annagram AB*, *Marie Holmgren*, turiststrateg, *Ystads kommun*, *Emelie Nilsson*, projektledare Världscoutsjamboree i Kristianstad 2011

Hur fungerar mälbaserad ersättning i hälso- och sjukvården - teori och praktik

Medverkande:

Anders Anell, professor, Företagsekonomiska institutionen, Lund. *Staffan Björck*, docent och regionläkare, regionkansliet, Västra Götalands Regionen.

Tid: Torsdag den 7 april kl 13.30 - 16:00.

Plats: Holger Crafoords Ekonomacentrum, EC3:207, Tycho Brahes väg 1, Lund

Investeringsverksamhet med målen i fokus

Medverkande:

Jonas Fjertorp, ek dr, Företagsekonomiska institutionen, Lund.

Tid: Torsdag den 28 april kl 14.00 - 16:00

Plats: Holger Crafoords Ekonomacentrum, EC3:207, Lund

Kurser våren 2011

Chef idag

Medverkande:

Christine Blomquist, ek dr och *Robert Wenglén*, ek dr, KEFU, Lunds universitet.

Tid: Tisdagen den 12 april och torsdagen den 19 maj

Plats: Enoch Thulins rum, Betahuset, Scheelevägen 17, Ideon, Lund

Att lära genom jämförelser

Medverkande:

Ulf Ramberg, ek dr Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet och *Mikael Hellström*, Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet

Tid: Fredagen den 15 april

Plats: Knut Wicksells rum, Betahuset, Ideon, Scheelevägen 17, Lund

Ekonomi för icke-ekonomer

Medverkande:

Ulf Ramberg, ek dr Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet och *Mikael Hellström*, Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet

Tid: Fredagen den 6 maj

Plats: Knut Wicksells rum, Betahuset, Ideon, Scheelevägen 17, Lund.

Upphandling för icke-jurister

Medverkande:

Hans Knutsson, ek dr Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet och *Anna Thomasson*, ek dr, Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet.

Tid: Fredagen den 13 maj

Plats: Enoch Thulins rum, Betahuset, Ideon, Scheelevägen 17, Lund

För mer information om kurser och seminarier
kontakta Mikael Hellström. Telefon 046-222 78 20

E-post: mikael.hellstrom@kefu.se

Eller besök www.kefu.se